Abdeste Besmeleyle Başlamak Şart mıdır?

Soru: Abdeste besmeleyle başlamak gerekli midir? Çekmememiz durumunda abdestimiz olur mu yahut bir kerahet girer mi?

Cevap: Hanefî mezhebine göre abdeste besmeleyle başlanması sünnettir. Çekilmemesi durumunda abdest olur.

Abdeste Besmeleyle Başlamak

Abdeste besmeleyle başlamak konusu hüküm açısından mezheplerin ihtilafına maruz kalmış bir hususdur. Aslında bu ihtilafın sebebi konu hakkında varid olan hadis-i şeriflerin anlaşılma metodudur. Şöyle ki; **"el-Mebsut"** sahibi **es-Serahsi**'nin **"Ashabu'z-Zavahir**[1] diye adlandırdığı bir kısım ashab-ı hadis gibi meseleyi rükün olarak mülahaza edenler daha çok Efendimizden bu konu hakkında rivayet edilen

لا صلاة لمن لا وضوء له ولا وضوء لمن لم يذكر اسم الله عليه

"Abdesti olmayanın namazı yoktur. Besmele çekmeyenin de abdesti yoktur" hadis-i şerifiyle delil getirmektedirler.[2]

Bu hadis-i şerife tutunup abdeste başlama esnasında besmele çekmenin abdestin rükunlarından olduğunu söyleyenlerin neden es-Serahsi tarafından zahir ashabı olarak nitelendiği açığa çıkmaktadır.

Gelelim bu hadis ve bunun gibi "besmele çekmeyenin abdestinin geçerli olamayacağı"nı ima eden hadis-i şeriflerin nasıl anlaşılması gerektiği meselesine;

Besmelesiz Abdestin Hükmü Hakkında

İmam et-Tahavi *"Şerh-u Meani'l Asar"*ında yukarıda geçen rivayet ve benzerlerini getirdikten sonra "Besmele"yi sünnet olarak görenlerin delil olarak öne sürdüğü rivayetleri de serdeder. Ve geride zikri geçen hadis-i şerifte yer alan "abdesti yoktur" cümlesinin de "Kamil/tam manada abdesti yoktur" şeklinde anlaşılabileceğini söyler. Zira Efendimiz "Komşusu açken tok yatan mü'min değildir" gibi hadis-i şeriflerde "kâmil manada mü'min olmama"sını kastetmektedir.

Bunu böyle anlamamız gerekmektedir. Çünkü yine Efendimizden nakledilen ve abdestin besmelesiz olabileceğini gösteren rivayetler mevcuttur. Mesela; Efendimiz'in abdest aldığı esnada sahabeden birinin ona selam vermesi ve Efendimiz'in bu selamı almaması ve daha sonradan bunu *"Abdestli olmamın dışında Allah'ın ismini anmayı hoş karşılamamam beni selamını almaktan alıkoydu"* diye gerekçelendirmesi zikredilebilir.[3] Görüldüğü gibi bu rivayette abdeste başlarken besmelenin illa gerekli olduğunu söyleyenlere ret

vardır.

Ez cümle, yukarıda cüzi bir kısmını yansıtmaya çalıştığımız deliller üzerinden hareket eden Hanefi mezhebince, abdeste başlama esnasında Besmele çekmek sünnettir. [4]

---

[1] es-Serahsi, el-Mebsut, 1/55 Daru'l-Ma'rife, Beyrut-Lübnan

[2] İbn Mace, Tahare, Babu Ma Cae fi't Tesmiyeti fi'l Vudu' 41, No:399

[3] Bkz. Ebu Ca'fer et-Tahavi, Şerhu Meani'l-Asar, Kitabu't Tahare, 1/27 Alemu'l Kütüb, Beyrut 1994 B.1

[4] İbn Nüceym, el-Bahru'r-Raik, Kitabu't-Tahare 1/39 D. Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1997 B.1